

Manifest

Wij maken ons grote zorgen over de organisatie van de rechtspraak en de nadelige gevolgen daarvan voor de interne onafhankelijkheid van de rechters en de kwaliteit van de rechtspraak. De gang van zaken rond de benoeming van gerechtsbestuurders is de directe aanleiding om deze zorgen in dit manifest te uiten. Het gaat ons om het volgende.

1. Wij voelen ons niet vertegenwoordigd door de Raad voor de rechtspraak

De Raad voor de rechtspraak, die is gecreëerd om de institutionele onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te versterken, heeft zich losgezongen van de praktijk op de werkvloer. De leden van de Raad staan enerzijds op grote afstand van de gerechten en bevinden zich anderzijds in een voortdurende dialoog met de Haagse politiek. Zij houden zich ook niet bezig met rechtspraak in de praktijk; twee van de vier leden hebben zelfs geen ervaring als rechter. Op de benoeming van de leden van de Raad hebben de rechters (anders dan elders in Europa) geen wezenlijke invloed.

2. De benoemingsprocedure voor nieuwe gerechtsbestuurders was uitermate gebrekkig

De invloed van de Raad op de benoemingsprocedure voor nieuwe gerechtsbestuurders was onverantwoord groot. In feite bepaalde de Raad, en de Raad alleen, wie bestuurder werd. Dat kwam tot uiting in het feit dat in de meeste gevallen slechts één kandidaat aan de plaatselijke adviescommissie werd aangeboden. De rechters worden nu aangestuurd door bestuurders die zijn aangesteld door de leden van de Raad, en die op hun beurt zijn benoemd zonder dat de rechters daar invloed op hebben kunnen uitoefenen. De presidentenvergadering bestaat nu uit rechters die door de Raad zijn benoemd en die dan ook voldoen aan de door de Raad opgestelde profielen. Wij vrezen dat de aldus samengestelde presidentenvergadering onvoldoende tegenwicht zal kunnen bieden aan de Raad, waardoor de noodzakelijke "checks en balances" ontbreken.

3. De rechtspraak gaat steeds meer lijken op een groot bedrijf, waarin productiecijfers leidend zijn

De Raad fungeert als een "board" van een groot bedrijf; de gerechtsbesturen opereren als divisiedirecties, die op afstand staan van hun personeel. Steeds meer diensten - automatisering, P & O, financiën - worden gecentraliseerd en georganiseerd in een door de Raad aangestuurd dienstencentrum dat letterlijk op grote afstand staat van de gerechten. Rechtspraak wordt zo gemarginaliseerd tot een product dat op basis van productiecijfers gemanaged kan worden. Bovendien bestaat de vrees dat (net als bij veel onderwijs- en zorginstellingen) het bestuur zover van de werkvloer komt te staan dat het nauwelijks nog oog heeft voor het primaire proces en de bedreigingen waaraan dat bloot staat.

De afgelopen jaren zijn productienormen en budgetten leidend geworden. Met de beschikbare mensen en middelen diende ieder jaar weer een hogere productie te worden gerealiseerd. Zowel leidinggevende als niet-leidinggevende rechters worden stelselmatig op basis van statistische gegevens beoordeeld. Niet de kwaliteit van het door hen geleverde werk, hun inzet en hun specifieke eigenschappen, maar de kwantiteit bepaalt grotendeels het oordeel over hun functioneren. Het heeft er toe geleid dat de kwaliteit zodanig onder druk is komen te staan dat veel zaken niet de aandacht kunnen krijgen die ze verdienen, en dat onverantwoorde keuzes worden gemaakt om aan de productie-eisen tegemoet te komen. De hoedanigheid van productiemedewerker past de professionals die werkzaam zijn in de rechtspraak niet.

Wij roepen de Raad voor de Rechtspraak en de gerechtsbestuurders op om concrete maatregelen te nemen die deze zorgen kunnen wegnemen. In elk geval is nodig dat:

- rechters daadwerkelijk invloed hebben op de benoeming van leden van de Raad en van de gerechtsbesturen en dat de meerderheid van de Raad uit voormalige rechters bestaat;
- de Raad en de gerechtsbesturen prioriteit geven aan kwaliteit en inhoud in plaats van aan kwantiteit;
- rechters daadwerkelijk de ruimte krijgen om de aan hen voorgelegde zaken de aandacht te geven die deze verdienen.

Wanneer u kunt instemmen met dit manifest, laat dat weten door een e-mail te sturen naar <mailto:paucasedbona.manifest@gmail.com>. Ook voor andere reacties kunt u dit e-mailadres gebruiken.